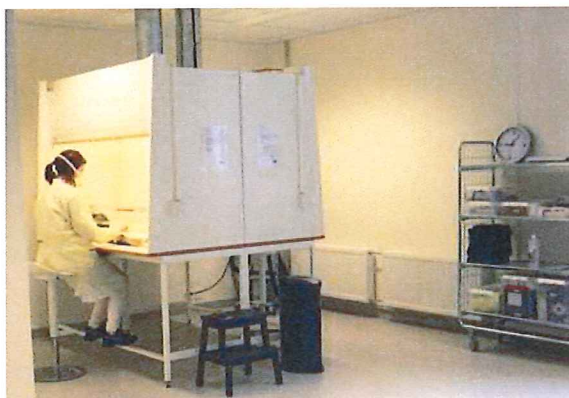

IKA Kongsbergs nye arkivbygg, Archon, stod ferdig i mars 2014, og huser et komplett og moderne saneringsanlegg for muggsoppinfisert arkivmateriale. Da vi i 2012 gikk i gang med å planlegge vårt nye arkivbygg, var det bestemt at vi ønsket at bygget skulle huse et eget muggsaneringsanlegg. Hvis byggeprosessen hadde startet bare ett år tidligere, er det slett ikke sikkert vi hadde hatt dette anlegget nå.

Muggsanering

ved IKA Kongsberg

Saneringsrom med to avtrekksskap
Foto: Tone Trondsen

KOMPETANSE OG BEVISSTHET

Muggavdelingen ble til som et resultat av at vi i løpet av de siste årene hadde tilegnet oss økt kompetanse og bevissthet rundt hva det betyr både for arkivmateriale og for oss som håndterer det – både ansatte og andre som bruker arkivene. Økt fokus på muggsopp fra IKA Kongsbergs side, førte til økt bevissthet om muggsopp hos våre eiere, og dermed oppdaget mange av våre eiere at de hadde et muggproblem selv. På et tidspunkt føltes det som om alle foredrag vi holdt om emnet, kommunebesøk vi foretok og informasjon vi ellers delte, formelig fikk muggsoppen til å blomstre. Saken var selvfølgelig at muggproblemet hadde vært der, til dels lenge, men uten at noen var bevisst på det. Dessuten hadde nye krav til arkivlokaler og bygningsfaglige tilstandsrapporter også bidratt til å avdekke arkivlokaler med fukt-/muggproblemer. Det viste seg også at det å få sanert papirarkiver i Norge, var vanskelig, da det knapt finnes aktører med den nødvendige kompetansen i markedet.

Ved planleggingen av hvordan muggavdelingen

skulle se ut, var vi i hovedsak nødt til å sy sammen det meste selv fra «scratch». Det var flere arkivinstitusjoner som kunne bidra til å hjelpe oss med deler av det hele, men det var ingen her til lands som hadde et komplett muggsaneringsanlegg for papirarkiv som vi kunne dra og se på. Det var utfordrende, men også veldig lærerikt, siden vi måtte bygge opp kunnskap om alt fra det byggetekniske til selve saneringsarbeidet. Det ble med andre ord en avdeling som virkelig ble skreddersydd for oss og det behovet vi hadde dannet oss et bilde av.

EN MUGGAVDELING

Muggavdelingen består av i alt syv rom fordelt på ca. 150 m². Rommene er saneringsrom, venterom (magasin for muggsoppinfisert arkiv), avfallsrom, teknisk rom og to luftsluser (mellomganger). Dessuten har vi en ren garderobe (25 m²) med dusj vegg-i-vegg med muggavdelingen, men denne brukes også i tilknytning til ordningsrommet. Anlegget har undertrykt luft i forhold til omliggende rom, og eget ventilasjonsanlegg med direkte utluft. Muggavdelingen har inngang fra mottaket, slik at mugginfiserte arkiver ikke må fraktes gjennom bygget.

Saneringsrommet er innredet med to avtrekksskap i 180 cm bredde, skrivebord med pc, hyller til utstyr og vask. På sikt skal det også komme skanningutstyr her. Venterommet har reoler tilpasset flytteesker, og har en kapasitet på 360 flytteesker. I tillegg har vi en safe, og noe gulvplass for pallelagring. Avfallsrommet har direkte utgang, slik at avfall fra muggavdelingen kan tas rett ut.

Vi sanerer for våre eiere til selvkostpris, dvs. at prisen skal dekke lønnskostnader, utstyr, ekstra strømutfgifter, og eventuelt andre kostnader knyttet til saneringsarbeidet.

TØRRSANERING

IKA Kongsberg tilbyr tørrsanering. Det vil si at materialet blir rengjort ved bruk av diverse renseutstyr, men aldri vann eller kjemikalier. Utstyret vi bruker er en kombinasjon av støvsuger, koster, svamper og børster. Støvsuging foregår ved å bevege passende munnstykke over hele overflaten av materialet, ikke bare der mugg er synlig. Dette er viktig siden muggsporer kan finnes på uventede steder. Ryggen på protokoller er blant områder hvor mugg trives godt, og permen trenger ofte omfattende rengjøring ved hjelp av relativt kraftige bevegelser. Skjøre eller skadede papirer vil derimot tåle langt mindre. Hvis man bruker svamp, bør den føres forsiktig i én retning mot kanten av papiret for å unngå å rive papiret eller gni blyant utover. Skal store og tilsmussede stykker saneres, er en lang og robust børste å anbefale. Disse rekker lenger inn i avtrekkskapene, og

dekker en større overflate av arkivstykket. Børst med forsiktige bevegelser innover i avtrekkskapet for ikke å bryte luftstrømmen som dannes når avtrekket står på. Antistatiske koster anbefales til fjerning av overflatestøv, da bustens egenskaper vil hindre sporer i å legge seg tilbake i rengjort materiale. Også mikrofiberkluter er antistatiske. Ved forsiktig bruk er slike kluter skånsomme mot arkivstykkene og ekstremt effektive, men vær forsiktig for å unngå rifter.

Tidsbruken ved sanering avhenger mye av tilstanden til arkivstykket, og det kan ta alt fra 20 minutter til flere dager å rense én enkelt protokoll.

KONKLUSJON

I det store og hele er vi svært godt fornøyde med hvordan mugganlegget har blitt, og hvordan det nå fungerer i praksis. Men hadde vi visst det vi nå vet om omfanget av muggsoppinfisert arkiv i vår region, så hadde vi antageligvis valgt å bygge «venterom for mugg» enda større. Vi har også fått forespørsler om å ta saneringsoppdrag for andre enn våre eiere, men dette har vi ikke kapasitet til nå. •

1. Tørrsanering
 2. Utstyr til tørrsanering
 3. Venterom for mugginfisert arkiv
- Alle foto: Tone Trondsen